

שאלה: אם פורים חשוב יותר מכל שאר חגי ישראל, כמו שציינת בפרסום לפני יומיים, ועל פי דברי הרמב"ם בסוף הלכות מגילה שכל המועדים יהיו בטלים לעתיד לבוא, פרט לפורים, מדוע חז"ל לא אסרו לעשות מלאכה ביום זה כמו שאסור בחג פסח וסוכות? מדוע כמעט כולם לובשים בגדי חול ולא בגדי שבת? מדוע לא מדליקים נרות בכניסת היום ופרט לתוספת "על הנסים" אין שינוי בתפילת "שמונה עשרה" כמו שיש בכל החגים?

תשובה: בעצם פורים הוא רק יום חול. פרט לאיסור הספד ותענית, אין בו סממנים של חג. הכל בהסתרה. מדוע? אלא ביאר הדבר הרב יצחק הוטנר (ראש ישיבת חיים ברלין, בניו יורק, מלפני כיובל שנים). אמר משל:

שני בני אדם מחפשים בחורשות יער אחרי אדם שהיה אִתָּם אבל נאבד, כי נפרד מהם וסטה מקבוצתם. החיפוש נערך בחושך הלילה. במקום שהוא אין תאורה על ידי עמודי חשמל, ויש רק קצת אור מהלבנה והכוכבים. שני בני אדם אלו הלכו בנפרד בחיפוש ההוא. האחד יש לו פנס-כיס חשמלי, והשני אין לו פנס-כיס חשמלי.

למי יש סיכוי מרובה למצוא סימנים פסיעות רגליו באדמה הרכה של אותו נאבד שהם מחפשים? ודאי זה שנעזר ע"י פנס שמשתמש בו. אבל השני, שאין לו פנס, מתכופף לקרקע ומאמץ את עיניו לראות כל סימן של דריכת רגליים.

נכון שלראשון קל יותר להצליח למצוא את המבוקש. אבל מי אימן את עיניו, מי הכשיר את עצמו לראות אפילו בחושך כשיש רק אור מועט? השני שאין לו פנס.

כך, הנסים והנפלאות שהקב"ה עשה למען עמו, המכות הקשות שהקב"ה הפליא על צורריו המצריים במצרים (שלשם כך אנו חוגגים חג הפסח); ומצבנו במדבר שהקב"ה חיפה עלינו בענני כבוד, והשפיע עלינו מן מן שמים ומים מִבְּאֵר מרים (שלשם כך אנו חוגגים חג סוכות) והנסים שכל עם ישראל שמעו את קולו של הקב"ה בשתי הדברות הראשונות של עשרת הדברות (לשם כך יש לנו חג שבועות), הם בבחינת פנס-עֵזֶר לעזור לנו לדעת ולהכיר שיש רבוננו של עולם בעולם.

אבל דוקא מי שמכיר שיש הקב"ה ע"י מהלכיו בתוך הטבע, מוותר תוך מהלכים אנושיים, הוא זה שמכיר את האבידה גם מתוך החושך. הוא זה שמֵאֵמֵן את עיניו לראות גם בחושך. בפורים היה רצף מעשים שלכאורה כולם רק טבע ומקרה, שגורים בכל מקום ובכל זמן. הפְּלֵא הוא על הקישור שביניהם. לא קורה שמלך עריץ כועס על אשתו והורג אותה? (כך היה שאחשורוש הרג את ושתי).

ולא קורה שהמלך ציוה לאסוף נשים רבות ומהן הוא בוחר באחת מהן? (כך היה שאחשורוש בחר באסתר). ולא קורה שיש פעמים רבות שעבדי מלך זוממים להרוג אותו, ובכל זאת זה מתגלה והם נתפשים? (וכך היה שבגתן ותרש זממו להרוג את אחשורוש, ומרדכי גילה הדבר והציל את חיי המלך). ולא קורה שהמלך רושם פרט זה ביומן שלו? (וכך אירע שאחשורוש ציוה שירשמו הדברים בספר הזכרונות שלו). ולא קורה שאיזה שונא-ישראל עולה לשלטון? (וכך היה שהמן נהיה שר וחשוב ביותר). ולא קורה שיש שונאי ישראל הגוזרים עלינו גזירות, ובאים לשלטון המוחלט שבמדינה לקבל רשות להרוג איזה יהודי? (וזוה קרה שהמן בא לבית המלך לבקש רשותו לכך). ולא קורה שיש לאדם נידודי שינה, ובזמן שאין לו טלויזיה או רדיו, הוא מבקש לקרוא ביומנים שלו לזכור מה היה בשנים שעברו? (וכך היה שקראו לפניו כי פעם, לפני כמה שנים, מרדכי הציל את חיי המלך). והמלך שאל "האם בא על שכרו?". ונענה בשלילה. והחליט: שיתנו לאיש הזה כבוד מלכים וירכיבו אותו ברחוב העיר ויכריזו "ככה ייעשה לאיש אשר המלך חפץ בְּיָקְרוֹ".

האם זה שינוי יוצא מגדר הטבע שהמלך והיועץ נמצאים במשתה שתיית יין, וכאשר אשתו אהובתו מתחננת לפניו על הצלת בני עמה, והמלך יוצא לגינה כדי להתבונן מה לעשות, וכאשר חוזר הוא רואה את המן נופל על המטה או ספה שאסתר נרכנת עליה (כדרכם במשתאות היין) והמלך מפליט מפיו איזו "בדיחה עלובה" לומר "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית?" [כלומר בנוכחותי, בזמן שגם אני נמצא בבית]. ודאי אמר זאת כהלצה, כי השכיבה עם המלכה היא אסורה אפילו אם אין המלך בבית. ולא התכוין ברצינות שבדקות האלו שהמלך פוסע בגינה, ינצל המן הזדמנות זו ויבצע אז מעשה שפל כזה.

ומיד ששמעו משרתי המלך [הנוכחים] כך, תפשו דברי המלך ברצינות וכיסו את פני המן בַּמַּסְכָּה שחורה, כדרכם לעשות כך על פניהם של כל נאשם שנגזרה עליו להמיתו, כדי שהמלך לא יראה שוב את פרצופו כשמתחנן על חייו. [כך משמע בפירוש ר"א אבן עזרא על אסתר ז, ח]. ושוב פיו של המן סתום ולא יוכל לדבר. ואז היה גם מאוחר מדאי שהמלך יחזור בו.

סייע לכך שגם חרבונה היה נוכח ואמר "גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דיבר טוב על המלך" (אסתר ז, ט). ומיד נזכר המלך ממה שהזכירו לו ממש באותו היום על הצלת חייו על ידי מרדכי והוא חייב לגמול לו כדי שגם אחרים בעתיד יודיעו לו אם זוממים להרוג את המלך. ולכן פלט מפיו בקוצר אֹמֵר: "תלוהו עליו!".

כל פרט מהשרשרת הנ"ל הוא "פשוט". הפלא הוא שהכל הצטרף לשרשרת אדירה, להציל את היהודים מגזירות צורריהם. ואם היה חסר אחת מהחוליות הנ"ל, לא היה יוצא שום "סוף טוב" מכל העלילה. אם לא היה אחשורוש הורג את וּשְׁתִי, אין סיכוי שאסתר תתפוש את מקומה. ואם מרדכי לא היה מציל את חיי אחשורוש, לא היה מצב שהמלך יכיר לו טובה וירגז על המן שבקש להרוג את זה שרק היום נזכר המלך על הטובה שעשה לו פעם. ואם המלך היה משלם פרס טוב למרדכי, עת שהציל את חייו, לא היה מרגיש עכשיו צורך לפצות אותו באיזו הטבה. ואם לא היה העץ מוכן, לא היו תולים חיש מהם את המן, לפני שהמלך יתעשת ויבטל הגזירת העונש. וגם ע"י הריגת המן, נעשה נס ליהודים ויוכלו להרוג 75,000 מצורריהם (אסתר ט, טז) ולא רק את המן לבדו. כלומר אותו צו מלכותי שפרסמו המלך והמן "להיות עתידים ליום הזה" (אסתר ג, טו), נהפך על שונאי ישראל (אסתר ח, יג), שהם הם שחוסלו.

נחזור אל המשל בו התחלנו. מי שאימן את עיניו לראות גם כשאינו לו סיוע מלאכותי, מי שהכשיר את ראיית עיניו לראות גם כשיש כמעט חושך מוחלט, הוא האיש המוצלח. כאשר אנו רואים מהלכיו של הקב"ה גם בתוך הַסְתֵר פְּנִים הנורא, כשאינו נסים גלויים, כמו בתקופת אסתר, זה הוא היהודי המוצלח שכשרון זה יעמוד לו לנצח.

אכן, פורים יש בו מעמד עליון על פני כל שאר חגי ישראל.